

Stræderne

i København

Kunst og
industri

Christianshavns
Travaljelaug

Byggeriets krise
for 100 år siden

Årgang 11- AUGUST- 2008

VI SEJLER FRA VESTSJÆLLAND TIL DE NATURSKØNNE ØER, AGERSØ, OMØ, SEJERØ OG NEKSELØ

PÅ HAVET OG ØERNE ER DER RIGTIG MANGE OPLEVELSER OG TID
TIL AFSLAPNING OG NÆRVÆR FOR BÅDE BØRN OG VOKSNE.

INFO:

Sejltider mellem 12 og 60 minutter.

Agersø og Omø, tlf.: 58 19 53 11 . Sejerø og Nekselø, tlf.: 59 59 00 18

FAERGEVEST.DK
BYDER VELKOMMEN OMBORD

Stræderne i KØBENHAVN

Udgivet af:

VK-Gruppen-Stræderne

Badstuestræde 15

1209 Kbh. K.

Tlf. 33 15 56 66

SE: 18197332

www.straederne.dk

kbh@straederne.dk

Ansvarshavende redaktør:

Henrik Ploug (FAF og DBA)

Redaktionelle medarbejdere:

Connie P. Christensen (Kommunikation og Sprog)

Per Stisen

Annoncer:

Per Stisen

Lay-out og opsætning:

Kirstine Ploug (DJ)

Fotografer:

Thomas Trane (DJ)

Kirstine Ploug (DJ)

Forside Foto:

Thomas Trane (DJ)

Trykkeri: Glumsø Bogtrykkeri

Oplag: 6000

Indhold:

Side 3-6 : Kunstindustrimuseets direktør

Side 7- 8: Gammel Strand ødelægges nu i 10år

Side 9: Sven Okkels tegner vores by

Side 10: Ny oldermænd hos guldsmedene

Side 11-13: Øjebliksbilleder fra et kvarter

Side 14-17: Christianshavns travaljelaug

Side 18-20: Diskrete steder

Side 21: Kimonovarer i København

Side 22:-23: Byggekrise for 100 år siden, men nu fest

Side 24. Fødselsdag i et markant galleri

Side 25: En gade

Side 26: Miljøvenligt tøj

Side 27: God madidé

Abonner på STRÆDERNE og få bladet til døren.

Pris 350,- kr. for et år, 11 numre (uden for centrum + porto).

Interviewer: Connie Christensen

Foto: Henrik Ploug (FAF og DBA)

Kunst og industrien

At fremme kvalitet og skønhed i menneskers daglige omgivelser

Denne smukke formålsparagraf ligger bag oprettelsen af Kunstindustrimuseet. Museet blev dannet af Industriforeningen og Ny Carlsberg Museumslegat og åbnede dørene for publikum i 1895 i en helt ny museumsbygning på H.C. Andersens Boulevard, den bygning, vi nu kender som Tivolislottet. Fra 1926 har museet haft til huse i det tidligere Kongelige Frederiks Hospitals bygninger i Bredgade, bygget i midten af 1700-tallet og ombygget til museumsformål i 1920'erne.

Kunstindustrimuseet i Bredgade er et centralt videnscenter for designhistorisk forskning i Danmark. Museet indsamler og dokumenterer samtidigt design og forsker i kunst- og designhistorie. Resultaterne formidles via udstillinger på museet, publikation, undervisning samt museets hjemmeside, hvorfra det store udlånsbibliotek er tilgængeligt.

Bodil Busk Laursen har været direktør for Kunstindustrimuseet siden foråret 1995 og har med sin uddannelse i både historie og kunsthistorie alle forudsætnin-ger for at fortælle om museets baggrund og nutidige virke.

Var Danmark fremme i skoen dengang sidst i 1800-tallet, da museet blev grundlagt?

”Egentlig ikke. Det var i tiden, og Danmark var ikke først. Inspirationen til kunstindustrimuseerne var opstået via industrialismen og masseproduktionen af efterhånden underlødige produkter, bl.a. til hjemme- ne. Det var den ene inspi- ration, den anden kom fra verdensudstillingerne, som i sidste halvdel af 1800-tal- let var særdeles vigtige. Her kappedes nationerne om at hjemtage priser og medaljer. Det var samtidig en natio- nal manifestation, hvor man kunne vise, hvad produk- tionen omkring erhvervene formåede, det var alt fra landbrug til kunst og kunst- håndværk.

Det første kunstindus- tri- museum blev grundlagt i London i 1851, hvor man havde haft en stor ver- densudstilling. Det er det, der i dag hedder Victoria and Albert. Det var en ny slags museum med et nyt, meget pædagogisk sigte, fordi de dels skulle – og det står også i formålsparagraffen for Kunstindustrimuseet – være til inspira- tion for industrien, altså understøtte den faglige dygtig- hed, og dels have en opdragende funktion i for- hold til befolkningen, så man der lærte noget om kvalitet.

Bodil Busk Laursen ved en meget sjælden PH-lampe

Dengang kaldte man det smag, det udtryk bruges jo ikke mere, men det er i høj grad det, vi stadig gør. Vi har en meget stor

Vi skal helst skal vælge rigtigt her og nu

undervisningsafdeling, som decideret underviser i design og designprocesser, som det eneste museum i landet. Vi har

kontakt til næsten alle dele af undervisningsområdet, bl.a. til de tekniske ungdomsuddan- nelser, HTX osv. Det er en slags tilbagevenden til nogle af de grupper, som tidligt brugte museet allermest, nemlig håndværkeruddannel- serne.

Men museerne bredte sig over hele Europa, det danske er et af de yngste i den første bølge.

Kunstindustrimuseets direktør fortæller

Bag oprettelsen stod, ligesom i mange andre lande, de oplyste og dygtige virksomhedsledere i designbranchen, her var det bl.a. direktøren for Den Kgl. Porcelænsfabrik og direktør for Bing & Grøndahl, altså lederne af de virksomheder, som producerede brugsting. Selve ordet kunstindustri opstod dengang, det eksisterede ikke før. Det ligger i ordet, at det er den æstetisk betingede formgivning, man lægger vægt på. Vi har diskuteret meget med os selv, om vi skulle tage navneforandring, fordi ingen i dag ved, hvad kunstindustri er, i dag taler alle om design. Men man kan jo ikke skifte navn hele tiden, så vi endte med at beholde det danske navn og sætte det engelske navn ved siden af, hvori ordet design indgår (Danish Museum of Art & Design)."

Museet har jo en dobbelt rolle, som "almindelige" museer ikke har i samme grad – nemlig både at vise historien og det helt aktuelle. Er det vanskeligt at håndtere vægtningen af gammelt og nyt?

"Nej, alt er jo et spørgsmål om ressourcer. Der er fagligt ikke noget vanskeligt i det. Museet har helt fra sin grundlæggelse været et samtidsmuseum, sideløbende med at man har det historiske perspektiv og de historiske samlinger med

Bodil er uddannet i både historie og kunsthistorie. Før Bodil kom til Kunstindustrimuseet, var hun ansat på Nationalmuseet som afdelingsleder

fremragende ting, der er skabt fra renæssancen, ja før, og fremefter. Men det er klart, at den voldsomme eksplosion i produktionen af alt, hvad der har med hjemmets indretning at gøre, af computere, vindmøller, ja alt, tvinger os til at være meget bevidst om de ressourcer, vi har og forsøge at finde den rigtige prioritering, ellers kan vi ganske enkelt ikke være i huset. Vore historiske samlinger har en fantastisk og internationalt anerkendt kvalitet, og det er vanskeligt og dyrt at finde ting hertil, som matcher den kvalitet, vi har i forvejen. Vi inddrager de ældre samlinger

Vores opgave er at vælge det absolutte mesterstykke

som en historisk perspektivering for at forstå nutidens ting og se på, hvordan alt design på en eller anden måde er redesign. Vi bruger dem i formidlingen og forsker også i dem, men har næsten standset indsamlingen til dem.

Vi fokuserer på, hvad der sker her og nu, og det at have en nutidig dimension synes jeg, er en enorm inspiration, fordi man hele tiden må forholde sig til det aktuelle. Det hjælper en til at skærpe blikket, for vi skal

helst skal vælge rigtigt her og nu fremfor senere at måtte gå ud og betale dyre penge for noget, som i mellemtiden er blevet almindeligt anerkendt. Vi har takket være en stor bevilling fra Ny Carlsberg-fondet udgivet en række kataloger over vores samlinger, hvor vi kan gå forgængerne i museets historie efter i sømmene, og det er faktisk imponerende at se, hvor rigtigt der er samlet ind.

Man skal heller ikke være blind for, at netop museets funktion som samlingssted for dokumentationen af, hvad der sker på det danske område har været med til at bestemme, hvad der er ble-

vet ikoner. Da Brian Mikkelsens kulturkanon kom, var 10 ud af 12 ting fra vores samlinger. De 2 ting, der ikke var herfra, var en vindmølle og en anden stor udendørs ting. Så vi har aktivt medvirket til at skrive den danske designhistorie i det 20. årh. En meget

vigtig ting, som vi prioriterer i virksomheden i dag, er hele dokumentationen af den danske designhistorie, hvor vi som de eneste har et særligt landsdækkende ansvar. Det betyder, at vi har et arkiv for dansk design, et enormt arkiv på ca. 300.000 forskellige skitser, modeller, prototyper osv., som vi kan bruge til at beskrive og dokumentere hele designprocessen. Grundlaget for at forstå den fantastiske designudvikling ligger i dette store materiale, som efterhånden er elektronisk registreret og tilgængeligt. Vi dokumenterer naturligvis meget bredere, end vi indsamler, ellers ville det stå ud af vinduerne i dag. Museer er ikke kun den særudstilling, man åbner, det er hele det bagvedliggende arbejde.

I har også en skoletjeneste. Hvor langt ned i alder kan man gå på dette område?

"Når det drejer sig om små børn, lægger vi vægt på familieaktiviteter, hvor små børn kan

komme med deres forældre og lave forskellige ting. Regulær, målrettet undervisning inden for design har vi fra folkeskolen og op. Vi har en meget dygtig undervisningsafdeling her, som selvfølgelig samarbejder med Københavns

Vi arbejder for evigheden

Skoletjeneste."

Har du indtryk af, at børnene synes det er spændende?

"Vi har lige gennemført en stor evaluering af undervisningsforløbet, hvor vi har spurgt lærere og elever, og den er vældigt

positiv. Vi kan jo også se, at interessen er støt stigende. Så det gamle pædagogiske formål for museet er helt gangbart også i dag. Måske netop især i dag, hvor man skal lære alt om, hvad leverpostej er sammensat af – farvestoffer osv. – så er det også rimeligt, at man kan lære tidligt at skille godt design fra dårligt ud fra en række parametre – funktion, holdbarhed, bæredygtighed – så man kan dæmme lidt op for det urimelige forbrug ved at lære at købe mere sikkert. Hvis man vil opretholde ideen om, at design og kunsthåndværk er noget grundfæstet i den danske kulturarv, er det nødvendigt, at befolkningen er

med i det. Hvis folk ikke køber de gode ting, kan produktionen ikke betale sig, og til sidst fremstilles der ikke flere gode ting. Så vi synes selv, vi er meget samfundsnyttige!"

Nu, vi er ved det internationale – foregår der et samarbejde mellem kunstindustrimuseerne på internationalt plan?

"Ja, der er et rigtig godt samarbejde mellem kunstindustrimuseerne i verden. Det er klart, at der fra gammel tid er et ekstra tæt samarbejde mellem de nor-

Kunstindustrimuseet gør et stort arbejde for at undervise børn og unge i god kvalitetsdesign. Direktøren ses her i Arne Jacobsen salen

CAFE SORGENFRI
Dansk smørrebrød
med lune retter
»Byens bedste steg«
Køkkenet åbent kl. 11.00-21.00
BROLÆGGERSTRÆDE 8
TLF. 33 11 58 80
www.cafesorgenfri.dk

Kunstindustrimuseet

Her viser Bodil Busk Laursen en af museets udstillinger

diske kunstindustrimuseer. Bl.a. uddeles den måske største designpris i verden, en svensk pris, som hedder Torsten og Wanja Söderbergs Pris, af en jury, der består af repræsentanter for de nordiske kunstindustrimuseer. Vi samarbejder selvfølgelig også

med de øvrige danske museer. Over de seneste år er der opstået en række særsamlinger, f.eks. glasmuseet i Ebeltoft og en stor satsning på sølv på Koldinghus, altså områder, der også er repræsenteret i vores museum. Men det, der er specielt for vores

museum er, at man på tværs af materialer og teknikker osv. vælger formen ud, vi er et formgivningsmuseum. På tværs af de forskellige materialer udvælger vi det, som vi synes, er mest interessant, mest nyskabende og mest kunstnerisk i formgivnin-

gen. Vi dækker ikke alene alle de gamle områder, men også grafisk kunst, og vi har en stor plakatsamling.

Overordnet set arbejder vi nu med en ny helhedsplan for museet for de kommende år. Planen skal stå på to ben, det ene ben vil være en fornyelse af de faste udstillinger, og det andet er restaureringen af de gamle hospitalsbygninger, som er en stor, økonomisk krævende opgave.

Vi arbejder for evigheden. Det arbejde, vi gør idag, skal kommende generationer kunne have glæde af. Vi skal hele tiden stille spørgsmål til samlingerne, til produktionsformer osv, derfor er forskningen en absolut prioritet. Men vi kan jo ikke bare sidde her for nedrullede skodder og forske, man forsker jo for at tilvejebringe viden, som kan formidles videre ud til interesserede."

Til november åbner Kunstindustrimuseet en stor udstilling om motorcykeldesign, alt fra selve maskinerne til livsstil, mode, merchandise osv. Det skal nok blive spændende.

H. DANIELSENS EFTF. APS
KRONQUIST
LÆDERSTRÆDE 11
1201 Copenhagen K
Tel. + Fax 33 13 02 74
Mail: jk@danielsensilver.dk

AMAGERTORV ØSTERGADE
LÆDERSTRÆDE
OLD FISH MARKET

ANTIQUES
GOLD
SILVER
SILVER PLATE
PORCELAIN
CHRISTMAS-PLATES
CHRISTMAS-SPOONS
SECOND-HAND GOODS
* * *
EVERYTHING
PRICE-MARKED

JWLS BY K
WEB SHOP MED LÆKKE,
HÅNDLAVEDE SMYKKER
PÅ:
WWW.JWLS.DK

Metroen ryster byen

Tekst: Henrik Bloch

Skal vi undvære Gl. Strand i 10 år?

Nej, det kan ikke være rimeligt. Men det er konsekvenserne af det kommende metrobyggeri på Gl. Strand – kaldet "ved Christiansborg".

Gl. Strand er et kultursted, der i sin nuværende form betyder utroligt meget for indre by. Her er virkelig miljø med plads til alle. Her er cafeer og restauranter, der smukt følger buen af de gamle fredede huse. Her kommer

Det er meget voveligt

mange mennesker for at slappe af og sole sig og nyde den stor-slåede udsigt til Thorvaldsens Museum og Christiansborg Slot. Her sidder man på kajen ved kanalen eller i skyggen under de store gamle træer på pladsen. Her er loppetorv.

Det er ekstravagant at bygge en metrostation her 300 m fra Kgs. Nytorv og 400 m fra Rådhuspladsen, når det indebærer, at Gl. Strand er gravet op i 10 år!

Først skal alle ledninger og rør nede i gaden flyttes. Det tager 1½ år. Langs hele husrækken rejses et plankeværk 5 m fra gadedørene. Så kommer arkæologerne i andre 1½ år.

Tanken om at føre metroen til Gl. Strand og ind under alle de gamle huse på vejen til Rådhuspladsen er meget voveligt.

Metrolinjen skal gå hele vejen ved Gl. Strand, ind under

husene i hele Snarens Kvarter. Husene står alle på pæle i dette gamle, sårbare kvarter. Der kan ske store skader på de fine, gamle huse fra 1600- og 1700-tallet, som er noget helt enestående i byen.

Hele anlægskajen, der er nybygget for få år siden, skal pilles ned. Kanalen skal halvvejs tømmes for vand for at stationen kan bygges, og sejlbare skal etableres, for at havnens motorfærge kan sejle.

Kongens Nytorv Metrostation, foto: Henrik Ploug

Tænk på, at byens turister i 10 år ikke kan opleve en af de fineste pladser, vi har.

Det er ingen fornuftig løsning på den ellers så glimrende metro. Læg linjen fra Kgs. Nytorv ind under Strøget. Lav – om man

ellers finder nødvendigt – en station ved Storkespringvandet for enden af Højbro Plads og videre nede i jorden til Rådhuspladsen.

Når metroen så er færdig i 2018, er der intet tilbage af Gl. Strand. Træerne er fældede,

Vi har også...

Udstillingssystemer Bannere Magnetskilte til biler Skilte Visitkort Tryk på t-shirt Priklister
Folie til butiksvinduer Papir til kontormaskiner Julekort Plakater
Brevpapir & kuverter Flyers Menukort

Vester Kopi Nørregade 7 • 1165 København K • Tlf.: 33 14 58 33
Mail: noe@vesterkopi.dk • www.vesterkopi.dk

Kenneth's Cykler

- Værksted
- Nye cykler
- Alt inden for tilbehør
- Udlejning af cykler

Nørre Voldgade 27 • Tlf. 3333 8458
Åbent: Man-fre. 8.00-17.30 • Lørdag 10.00-13.00

Gl. Strand lukkes i 10 år

En af vore fineste pladser bliver ødelagt
Der er andre indlysende muligheder

cafeer, restauranter og forretninger er gået nedenom og hjem, og den smukke plads får i stedet elevatorårne og metro-nedgange.
Der er tænkt mange tanker. Det er vi ikke i tvivl om. Der er også tænkt mange tanker her på Gl. Strand og omliggende gader. Men miljøet her, de gamle fredede huse, de smukke gamle, store træer, den fine plads skal ikke ofres, når der er andre indlysende muligheder med langt mindre udgifter end her.

Nej, vi vil ikke undvære Gl. Strand i 10 år!

Gammel Strand her fotograferet af Thomas Trane (DJ)

Vi beder til, at de bevarende myndigheder og metrofolket tænker sagen grundigt igennem igen.
Henrik Bloch
Maler
Gl. Strand

ALIDA Marstrand
Håndlavede chokolader

Bredgade 14 - 1260 København K.
Tlf. 33 15 13 63
www.alida-marstrand.dk

GALERIE HELTH

Asger Jorn
Henry Heerup
Lise Blaarberg
Christian Tangø
Alice Hansen
Kamilla Lynggaard
Jens Galschiøt
m.fl.

Sofiegade 4
DK-1418 København K
Tlf. 32 96 95 15
arne@galeriehelth.dk
www.galeriehelth.dk

etbl. 1989

BAD GASTEIN - Østrig
Kurby, vandreture, skiture,
18 huller golf,
badesø, cykelture.
Nyd den friske østrigske natur.
Lejlighed i nyrenoveret ejendom
fra 1887,
med plads til 4-6 personer.
Transport: Fly til Salzburg eller
München, tog - direkte til byen
er du i bil er der privat P-plads.
Tæt på den italienske grænse.
Prisen inkl. slutrengøring og kurskat:
1 uge: 3.300,-
2 uge: 6.000,-
Henvendelse på telefon: 40 63 36 38

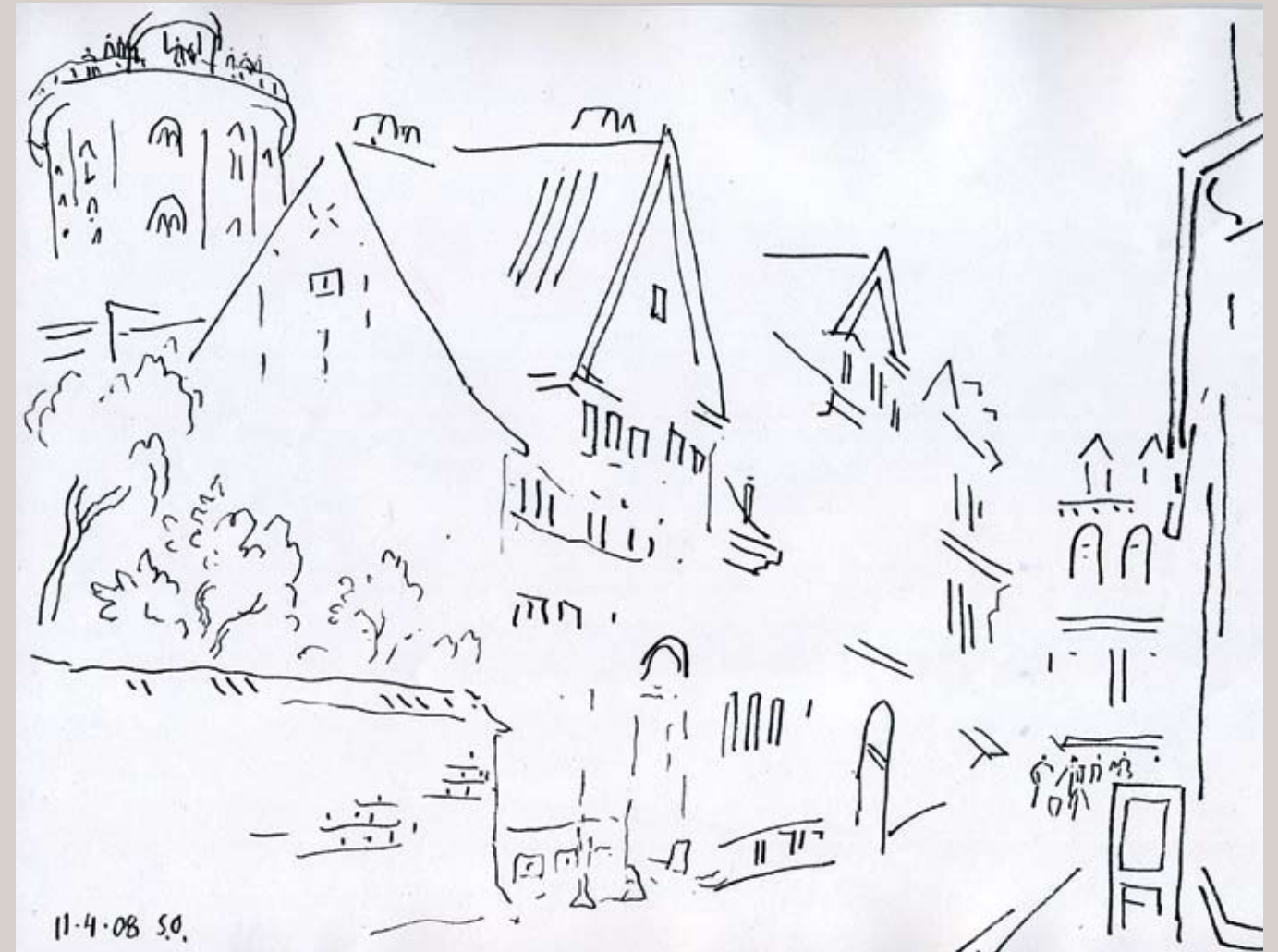

Sven Okkels fotograferet af Karsten Bundgaard

Kunstmaleren Sven Okkels tegner stemninger fra vores by med en lille kommentar.

Tegningerne er blevet til på byvandring, hvor Sven har tegnet on location.

Rundetårn kigger ned i de gamle gader.
Bag muren står træerne på spring.

11-4-08 S.O.

PALÆ

- let frokost alle hverdage fra 11-17

NY ADELGADE 5, 33 12 54 71
www.palæbar.dk

Nyboder Boghandel & Antikvariat
Store Kongensgade 114
1264 København K.
Tlf. 33 32 33 20
nyboder@bogpost.dk

Bøger i tre etager
Førende specialister i
militaria
søfart
biler/busser/tog
fly

Winds Frokost Restaurant

Skindergade 36
1159 København K

Tlf. 3333 7323
www.windsfrokostrestaurant.dk
Smørrebrød og anretning - når det er bedst!

Kvinde som oldermænd

Københavns Guldsmedelaug bryder med traditionerne og vælger en kvindelig oldermænd

Københavns Guldsmedelaug nævnes første gang i 1429, hvor der var 6 guldsmede i København.

Guldsmed og smykkekunstner Mette Saabye er netop blevet valgt til oldermænd for Københavns guldsmede og skriver sig dermed ind i historien som den første kvindelige oldermænd for en branche, der gennem århundreder har været mandsdomineret.

Under stor festivitas fik Mette Saabye på Den Sorte Diamant overrakt Guldsmedelaugets

gyldne kæde i forbindelse med sin tiltrædelse som oldermænd.

Mette Saabye bryder grænser på mere end én måde. Hun har egen forretning og værksted i Studiestræde i det indre København, og netop kvarteret har stor betydning for hendes smykkekunst. Det er nemlig kvarterets mangfoldighed, den farverige sammensætning af mennesker, gademiljøet og stemningen, der gør, at Mette føler, at hun kan skabe og leve.

Mette Saabye er uddannet guldsmed, med en kunstnerisk overbygning på Institut for ædelmetal. Denne uddannelse har hun siden suppleret med studieophold verden over, og med deltagelse på diverse workshops og seminarer i Europa. Mette Saabye arbejder dels med kunstneriske projekter og udvikling af mindre serieproduktioner.

Efter Mettes opfattelse er ornamentet basis i smykkekunsten, hvad enten det er begrænset til en grundform eller udformet rigt detaljeret. Ornamentet har i flere årtier været et fy-ord, fordi det associeres med overflodig dekoration, pynt uden indhold, og den store udfordring ligger for Mette i at skabe smykker med indhold, at der er en historie som skal fortælles.

p.s.

Mette Saabye ved udnævelsen til Oldermænd for Guldsmedelaug (Privat foto)

The Earth Collection
Tildelt EU's blomstermærke
på vores herringbone bomuldstøj

- Miljøvenligt tøj og tilbehør til hele familien.
- Glade farver og flotte modeller
- Produceret uden brug af unødvendig kemi
- Bæredygtige værdier
- Tidløst design

Altid gode tilbud at finde i butikken

The Earth Collection
Kompagnistræde 37
1208 København K
Tlf.: 33 15 36 36
www.teearthcollection.dk
Åbningstider: Mandag - fredag 11-18
Lørdag 11-16

Store Kannikestræde

Øjebliksbilleder fra et kendt kvarter

Store Kannikestræde er efter min mening den mest interessante af Københavns gamle gader. Som ved de hidtidige "Øjebliksbilleder" har jeg tilladt mig at lade min fantasi supplere de historiske kendsgerninger uden at risikere at øve vold mod disse. Mange historiske romaner har benyttet samme taktik, så jeg føler mig i godt selskab. Jeg har fulgt en streng kronologi. Dette har betydet, at jeg har måttet springe noget rundt mellem de forskellige bygninger og personer. For at lette læserens orientering er navne på bygninger og personer på passende steder fremhævet med store bogstaver.

STORE KANNIKESTRÆDE

1210 BISKOP PEDER SUNESEN til en gruppe af katolske præster, forsamlet i Absalons Borg:

Som I ved står biskop Absalons Kirke nu færdig og bærer navnet Vor Frue Kirke. Jeg vil ophøje den til kollegiatkirke. I ædle gejstlige, som er forsamlet her og som jeg ved, er villige til at påtage Jer ansvaret for både det gejstlige liv og for den materielle administration af alt kirken tilhørende, Jer udnævner jeg herved til KANNIKER. I vil alle få tildelt en præsentabel ejendom i kirkenes nærhed.

1417 Københavns Biskop til kannikerne: Som I ved, har hans majestæt kong Erik af Pommern ønsket at overtage hele slottet på Slotsholmen. Da Slotsholmen hidtidigt har været bisperesidens, vil vi nu indrette en ny residens tæt ved kirken. Dvs. der, hvor flere af Jer nu har Jeres gårde. I vil i stedet få prægtige gårde i den gade, som fører fra kirken til Kødmandergade, og som vi vi herefter vil kalde STORE KANNIKESTRÆDE. Gårdene vil til den ene side nå ud til Skidenstræde og til den anden side til Skindergade.

1536 KANNIK PEDER THOMASØN:

Tja. Nu er vi jo blevet lutheranere - hvis vi da vil kunne blive boende i vore herlige kannikegårde. Og det vil jeg gerne. Så fra nu af er jeg ikke kannik men PROFESSOR i teologi og retorik. Her vil jeg blive boende til min død. Vor Herre og Paven vil nok tilgive mig. Vor biskop er sat i fængsel. Nå. Det er nu ikke den værste konsekvens. Jeg tror i grunden godt, jeg vil være protestant.

1540 Kansler JOHAN FRIIS overtager to gårde på nordsiden.

1569 Frederik II. på kongeslottet: Hermed har jeg glæden at undertegne dokumentet om oprettelse af Kommunitetet med det ædle formål at skaffe under-

Store Kannikestræde

hold til fattige studenter, som fortjener en støtte.

1619-23 Med et lån på 9.000 rdl. fra Chr. IV har kommunitetet erhvervet en stor del af Friisernes ejendom mellem St. Kannikestræde og "Skidenstræde" (Krystalgade). Her opføres kollegiet REGENSEN.

1649 Højesteretsdommer, etatsråd Jørgen ELSER og hans hustru Margrethe Wandal taler i deres hjem sammen om den storartede operaforestilling, de netop har oplevet. Ved slottet Sophie Amalienborg - hvor Amalienborg ligger i dag - har man i træ opført et operahus for at kunne gennemføre den første operaforestilling i Danmark. Det var så stor en succes, at en gentagelse bliver besluttet, hvortil indbydes ikke mindst unge mennesker, som ikke

kunne opnå plads ved den første forestilling. Blandt disse er ægteparret Elers' datter Sophie og søn Eggert. Forældrene glæder sig over, at de unge kan få denne kulturelle oplevelse.

Det banker på døren. Det er en lakaj fra hoffet. Med sorg og medfølelse i stemmen fortæller han at træteatret er nedbrændt, og at Sophie og Eggert er blandt de 180 tilskuere, som er blevet flammernes bytte, navnlig fordi flugtvejene af forskellige grunde var spærrede.

I stor sorg beslutter ægteparret Elers, at det meste af deres store formue efter den længstlevendes død skal bruges til oprettelse af et KOLLEGIUM for fattige, men dygtige og flittige studenter. De opretter et hertil sigtende testa-

Tiden der gik i Store Kannikestræde og gaderne omkring

Indgangen til "Det Lille Apotek"

mente.

1670 En stor gaard i St. Kannikestræde erhverves af Chr. V's halvbroder ULRIK FREDERIK GYLDENLØVE.

1681 Gyldenløves gaard overtages af HOLGER VIND, g.m. MARGRETHE GJEDDE OVESDATTER.

Holger Vind til sin hustru:

Kære Margrethe. Til evig erindring om din fader, Chr. IV's glørværdige admiral OVE GJEDDE og hans fantastiske ekspedition til det fjerne Østen og grundlæggelse af kolonien Trankebar, så synes jeg, at vi skal kalde vor nyhvervede ejendom ADMIRAL GJEDDES GAARD.

1688 Professor OLE BORCH, som bor i nr. 13., gør testamente. Han udtaler: "Jeg ønsker at ordinere en bekvem bygning til 16 fattige, skikkelige og lærde studiosos". Han køber på nordsiden det nuværende nr. 12.

1690 OLE BORCH nedlægger grundstenen til sit kollegium. Og siger:

"I 1665 var jeg på studieophold i Firenze. Jeg blev kontaktet af den mediciske familie, fordi husets datter var alvorligt syg og ingen vidste, hvad det var. Det lykkedes mig at kurere hende, og familien viste sin taknemmelighed ved at skænke mig et så stort beløb, at jeg i dag kan nedlægge grundstenen til et kollegium. Det skal ikke bære mit navn men hedde COLLEGIUM MEDICIUM, og dette navn skal stå på en stentavle over porten. Til at pryde gården har jeg hos billedhuggeren Lamoureux, som har skabt rytterstatuen af Chr. V på Kgs Nytorv, bestilt en statue i bly af kæmpen Herkules".

1700 ELSERS' ENKE DØR. Fundatsen træder i kraft. Man erhverver en ejendom i St. Kannikestræde, nedriver den gamle professorgård og opfører "Elsers Kollegium" med plads til 16 studerende.

1702 Grundstenen lægges til Elers Kollegium..

1705 KOLLEGIET, tegnet af generalbygmester Johan Conrad Ernst, INDVIES. De første studenter flytter ind og nyder den store have helt frem til muren ved Skindergade og de to små murede pavilloner.

1708 Efter Margrethe Gjedes Ovesdatters død 1706 overtages ADMIRAL

GJEDDES GAARD af hendes broder, admiral FREDERIK EILER GJEDDE, søn af Chr. IV's admiral Ove Gjeds.

1728 Det rygtes, at der er opstået en BRAND omtrent der, hvor strøget i dag løber ud i Rådhuspladsen. Nå ja. Brande opstår jo, og de bliver da bare slukket. Men nej. Denne brand breder sig hurtigt til det meste af byen. For alt, hvad der kan gå galt, går galt: Brandfolkene har dels haft en hård øvelse, dels begravet en afdød kollega, så de hænger stærkt berusede rundt på værtshusene. Vand kan man ikke skaffe, fordi byens vandforsyning er under restaurering. Heller ikke kan man hente vand fra søerne. For Københavns kommandant har lukket portene af frygt for, at soldaterne skal benytte tumulsten til at desertere.

Og pludseligt må beboerne i St. Kannikestræde indse, at branden truer deres boliger. Hele gaden lider svær skade. Af Regensen kan kun den østlige del af bygningen mod strædet istandsættes. Resten må genopføres..

Også de andre kollegiebygninger, Borchs og Elers' bliver skadede ved branden men kan istandsættes.

ADM. GJEDDES GAARD erhverves og genopføres af STUDIOSUS SEBASTIAN

LIER, som også genopfører nr. 8 og 6.

1731 Bygningskommissionen udnævner stadsinspektør JOACHIM FREDERIK RAMUS til at forestå genopbygningen i St. Kannikestræde. Man begynder med to huse på nordsiden, nærmest Fiolstræde.

1732 Det genetablerede Elers' Kollegium tages i brug.

1734 Professor CASPAR BARTHOLIN flytter ind i den store gård op mod Fiolstræde.

1740 LUDVIG HOLBERG overtager gården. Han glæder sig særligt over det store kastanje træ, som rækker sine grene ud over Fiolstræde. Det får senere navnet "Holbergs Kastanje".

1748 ADMIRAL GJEDDES GAARD er færdig med mellem- og bagbygning.

1752 På sydsiden af St. Kannikestræde opføres tre huse - efter Ramus' tegninger. Heraf består endnu nr. 11 og 13. Nr. 11 helt som oprindeligt.

1785 REGENSPROVST HVIID samler studenterne i gården. Han planter et LINDETRÆ midt i gården og siger: "Må dette træ stå til sene tider, vokse og gro således som også Jeres

Den smukke Admiral Gjedes Gaard

kundskaber bør vokse og gro." (Træet fældes 1948 og erstattes af det nuværende).

.1807 KØBENHAVN BOMBARDERES. Frue Kirkes barokspir er et godt sigtemål for Englænderne, og bomberne falder derfor tæt også i St. Kannikestræde. Beboerne flygter i panik til Christianshavn og andre sikre steder. Alle tre gårde på nordsiden mod Fiolstræde går til. Også mange gårde på sydsiden rammes.

1819 På hjørnet af St. og Ll. Kannikestræde, ST. KANNIKESTRÆDE 17 opfører organist ved Skt. Petri Kirke, JACOB LAURENTIUS LASSEN et forlystelsesetablissement, som - af ukendte årsager - i 1840'ne får navnet "KALKEBALLEN". Det rummer en beværtning i underetagen og i overetagerne en teatersal, som får navnet "Holbergs Minde". Teatersalen eksisterer til 1864 og lægger scene til mange folkelige komedier. 1828-29 NR. 15, hj. af St. og Ll. Kannikestræde genopføres.

Digteren PETER FABER - som også var telegrafdirektør - bor der. Han kalder en juledag sine børn sammen og synger for dem "Højt fra Træets grønne Top", som han selv har forfattet. Han skriver også "Dengang jeg drog afsted". I kælderen på hjørnet findes restaurant "DET LILLE APOTEK". Københavns ældste restaurant, hvis historie går tilbage til 1720. Dengang lå der i Store Brøndstræde - nær Gothersgade - et apotek. Apotekeren opdagede, at den finsprit, han brugte til medicin, også kunne bruges til spirituøse drikkevarer, og så omdannede han sit apotek til et værtshus. Klientellet var søfolk og let tilgængelige damer, og det gik strygende, indtil hele kvarteret gik op i røg under den store brand i 1795. 1834 Men efter at St. Kannikestræde 15 var genopført 1828-29, helt præcist i 1834, fik den afgående skibskaptajn Rohde tilladelse til at åbne et værtshus på hjørnet, og - måske takket være hyggelige minder fra St. Brøndstræde - overførte han navnet derfra og kaldte værtshuset "Det Lille Apotek".. Og

det har eksisteret siden. I lang tid var det et tilholdssted for studenter - forfatteren af denne artikel ingen undtagelse. Her kunne vi unge åndsfyrster udveksle udødelige tanker over et spil billard i det nordvestligste lokale.

1840-41 Nuværende bygning på hjørnet af St. Kannikestræde og Fiolstræde opføres som Stiftprovstebolig for Vor Frue Kirke.

1918 ADM. GJEDDES GAARD overtages af kunsthändler EDDIE SALICATH og restaureres til dels i 1700'tals stil.

1918 Jacob Laurentius Hansens hus fra 1819 ("Kalkballen") hjørnet overfor "Det Lille Apotek" nedrives og KFUK opfører sit hovedkvarter. Nu bl.a. restaurant RizRaz.

1921 JOURNALISTFORBUNDET overtager ADM GJEDDES GAARD.

1942 REVISOR H.C.STEEN HANSEN køber ADM. GJEDDES GAARD. Han er leder af modstandsgruppen Dannevirke, som holder møder i "Digterkroen". 1943 H.C.Steen Hansen og hans modstandsgruppe arresteres af Gestapo og sendes i koncentrationslejr. Steen Hansen

undgår mirakuløst at blive henrettet i krigens sidste dage.

1971 STUDENTERNE rykker ind på REGENSEN
2002 JEANNE OG MARTIN GRØNBÆK køber baghusene til ADM. GJEDDES GAARD og indretter dem til selskabslokaler.

Ny startet fair trade
forretning med ægte
100% håndlavet
mexicansk
kunsthåndværk

Mandag-fredag 11-18
Lørdag 11-16

Hecho en México
Studiestræde 21
1455 Kbh. K
Tlf. 32 12 36 36
www.md-trading.dk

Travaljelaugget på Christianshavn

Hyggelige stunder på vandet med godt venskab, en dejlig fritidsinteresse, der giver masser af motion og frisk luft

Mette Marie Tidlund holder meget af rosporten og de dejlige stunder på vandet med rokammeraterne

Går man en tur langs Københavns Havn, kan man være heldig at se en fornem hvalbåd roet af mindst 4 roere og med styrmanden agter. Båden fører selvfølgelig splitflag agter, og i stævnen vejer gøsen

hvid med røde kanter og ordet "Orlogsmuseet". Hvalbåden, som behørigt er døbt "Hvalen", er bygget af Orlogsmuseet efter de gamle tegninger. Alle Marinens skibe, altså den gang der var skibe til, som

sejlede på de lange stræk til Grønland, Ost- og Vestindien, og hvor de nu ellers kom hen, medbragte en hvalbåd, og som navnet antyder, blev den brugt til hvalfangst, for provianten ombord var ret ensidig kost,

så fik man chancen for hval, var det et særdeles kærkomment tilskud at få frisk hvalkød. Hvalbåden er et elegant og meget stabilt fartøj. Med sine 8 årer er den hurtig, og formen gør, at den ikke kæntrer, for en

Hvalbåden skærer sig igennem vandet, den har jo ellers været vant til en noget højere sø, da den sejlede på verdenshavene

harpuneret hval er ikke noget, man spøger med.

Hvem er så roerne, de er alle sammen medlemmer af Christianshavns Travalje Laug, som er en samling mennesker, der interesserer sig for gamle robåde af de større af slagsen. Lauget blev dannet i 1993 med baggrund i et samarbejde med Orlogsmuseet. Dels havde museet brug for frivillige, da

man i sin tid byggede hvalbåden, dels var det godt at have nogen til at ro båden, for hvad er en travalje uden en besætning? Og det var jo meningen, at hvalbåden skulle ud på vandet.

I dag har Christianshavns Travalje Laug ca. 75 medlemmer, det er dog ikke dem alle sammen, der er aktive roere; men det er jo altid fint at have

Styrmanden Per Bruhn tæller takten med sine kommandoer for rorytmen

et antal passive støttemedlemmer. Der bliver roet 5 af ugens dage, nemlig mandag til torsdag og om søndagen. Der er damehold, men mest er der "mixede" hold, og når der skal sejles, mødes man ude på Halvtolv

på Arsenaløen, og skulle nogen være i tvivl om, hvor det er, så er det ude på Holmen. Lauget holder til i det ene af de to tilbageblevne skure, der ligger derude. De blev oprindeligt bygget som kanonbådsskure, det

Båden rigges til. Gunner Bloch-Pedersen er ved at fordele årerne

De gamle travaljer giver liv i kanalerne og i havnen

Bådens flag rulles ud og sættes agter

var i 1849; men så fik Flåden på baggrund af erfaringerne fra Treårskrigen nogle landgangs-fartøjer, også kaldet transport-både i 1854. De fik tilhold på Halvtolv, og så blev skurene døbt om til transportbådssku-rene.

Udover Hvalen disponerer Travalje Lauget over endnu en båd, en stor travalje, "Kongen" kaldet, der i sin tid har hørt til det første kongeskib, som i øvrigt også hed Dannebrog, en hjuldamper, som var bygget engang i 1880'erne. Desværre er

Gunner Mette-Marie Per og Jes i laugets røde trøjer ser "Kongen" an

"Kongen", som Travaljelaugets også råder over, er desværre ikke i vandet nu, hvilket ærgrer nogle af de aktive roere. "Kongen" hørte oprindeligt til det første kongeskib, der blev bygget i 1880 og også hed "Dannebrog"

Per Bruhn, der er en erfaren styrmand, nyder at være på vandet på sådan en skøn sommeraften

Kongen ikke i søen, men hen-ligger i et af de gamle kanon-bådsskure på Frederiksholm. Lauget hæger om båden, og det er drømmen at få den ud at sejle igen. Jeg husker ikke lige hvor mange år, der skal bemandes, men båden er stor, og lauget kunne nok godt bruge lidt flere aktive medlemmer, hvis båden skal ud at sejle, og den vil helt sikkert blive en pryd for Københavns Havn.

Skulle man være heldig at se Hvalen på fart i havnen, er det højst sandsynligt, at styrmanden er Per Bruhn. Han er gammel sømand og seniorsergent

fra Marinen, så han er med sin kyndighed og erfaring udi det maritime den rette til at få roerne i takt efter slagåren, "ét – toooooo, ét – toooooo, lyder hans kommando, når Hvalen skyder frem gennem vandet fra Halvtolv og ud i Havnen. Per Bruhn var laugets første for-mand og en af Orlogsmuseets ildsjæle og faste støtter.

Hvis man ellers nyder det privi-legium, det er, at blive medlem af Christianshavns Travalje Laug, kan man dels nyde turen med Hvalen, dels få en god gang sund motion, og så har jeg det indtryk, at der ind imellem også bliver tid til at nyde den medbragte proviant, for der er sørget for, at der dels er noget for sjælen, dels noget for de mere materialistiske krav, og så er lauget besjælet af et sjældent godt kammeratskab.

Det er smukke roture i de skønne omgivelser omkring Holmen og i Københavns Havn, der giver oplevelse for roerne

www.travaljelaug.dk

**Malermester
Binger**
Admiralgade 22
Telefon 33 14 26 00
Garanti på kvalitet

**Aut. VVS-Installatør
Blikkenslager & Kloakmester
Sonberg VVS**

Guldbergsgade 9 - 2200 N
Telefon: 35 39 29 93
www.3blaa.dk

Færge Cafeen
anno 1850
v/Hanne Sass Nielsen
Christianshavns bedste spisested
**Strandgade 50
1401 København K
Tlf. 32 54 46 24**

Chantilly

**Fransk
Bageri Pâtisserie**
- til hverdag og fest
Amager Boulevard 127
2300 København S
Tlf.: 32 95 41 77
e-mail: durats@hotmail.com

De diskrete steder

De diskrete steder:
Alle og enhver i København ved, at Larsbjørnsstræde og Teglgårdstræde også hedder Pisserenden, og nogle ved, at Krystalgade for 200 år siden hed Skidenstræde. Åbne rendestene midt i gaden og siden mellem fortove og kørebanen var det gamle Københavns kloakker i over otte hundrede år, og når fækaliegruberne i gårdene flød over, endte flydende og ikke-flydende menneskelige og dyriske efterladenskaber i rendestenen. Københavnerne var mindre følsomme dengang end i dag, fordi også lugtesansen – til dels

– er kulturbetinget. Selvfølgelig besørgede byens borgere ikke midt på stræder og i gyder, i hvert fald ikke i dagslyset, de havde en lukket grube bag huset tæt ved kø- og hestestald, og den blev normalt tømt flere gange om året. Senere opstillede man en eller flere trætonder i gruberne, som blev tømt så tit som to gange om ugen, da befolkningstallet steg og steg. Rundetårns lokum i Sneglegangen blev dog kun tømt to gange i hvert århundrede, og stanken holdtes tilbage med dobbelte døre. Sidste gang gruben tømtes var i 1921. I den lille mid-delalderby Købmændshavn med ikke flere end et par tusind indbyggere kunne oprindelig alle mænd, kvinder og børn, når de var trængende, blot gå ned til Øresund og bruge de to store pælebårne fællestoiletter langs med havnen, Østre og Vestre Mag. Her kunne folk sidde side om side i de små træ-

Retirader i en københavnsk baggård, optrinet er fra filmen "Klinkevals" - Still-fotograf ved filmen: Henrik Ploug

kabiner og passiare med ryggen til havnefronten. Erindringen om topografien er bevaret i gadenavnene Magstræde,

af indbyggerne, for ellers ville strædernes beboere også have ansøgt magistraten om navneskifte. I ældre kilder hedder

Knabrostræde faktisk Knækrøvstræde. Byen havde en anden humor end i moderne tid. Stederne var altid omgærdet af eufemismer eller kæle-navne, og et opslag i en slangordbog giver morsomme resultater som das,

skidehuset, rabalderslottet, tryk-kogeren, tante Meier, telefonen m.fl. Fremmedord kan også

være udenomssnak: retirade betyder tilbagetrækning, closet betyder lukket skab, toilet er forkortet af cabinet de toilette, hvilket oprindelig betød rum med vægspjæl til at sætte frisure og vaske ansigtet. Da København havde fået et moderne vandværk efter 1855, og der var blevet lagt vand ind i de fleste ejendomme inden for de – nu nedlagte – volde, kunne retiraderne i de fleste baggårde forsynes med vandklosetter med træk og slip. I de kolde vintermåneder opstod der ganske vist problemer. Forsynet med et lille glasvindue, centralvarme og med elektrisk lys omkring 1900

var de fælles gårdretirader den mest almindelige form for toiletter i mange københavnske huse langt op i 1900-tallet. Normalt deltes o. 40 personer om 2 sæder, nogle steder 3 eller 4. I byen inden for voldene og Frederiksstaden findes der omtrent 14 offentlige toiletter. En del lå tidligere op ad kirker. De er af naturen diskrete og råber ikke op med store reklameskilte og deslignende. Men

det er som sikkert de fleste bekendt strafbart ikke at opsøge dem eller restauranter og var-huse, når tarm og blære kalder. Efter politivedtægtens § 65, stk. 1 kan der idømmes en bøde på

Nøglen bag døren til retiraderne

400 kroner, når porte og kælderhalse opsøges med nødtørften for øje. Det er lidt over et hundrede år siden, at kommunens vise mænd omsider tog sig sammen til at oprette vandskyllede nødtørftsanstalter, som de hed dengang. Mange husejere var imod, fordi de gik glip af salgsindtægter fra latrinerne. Det var amagerbønderne, der købte tøndernes indhold som gødning. I 1903 var hele undergrunden i

den indre by færdigkloakeret, og ekskrementerne forblev underjordiske, indtil de skylledes direkte ud i Kongedybet. Inden da havde kommunen anbragt toiletterne over jorden i form af jernstøbte vespasiener eller urinaler (det franske ord pissoir er en lokumsglose på fransk, det hedder korrekt urinal) eller små bindingsværkskiosker gemt mellem buskads. Nu kunne og skulle disse ublu aktiviteter gemmes væk under jorden og det kunne ikke gå stærkt nok. De underjordiske regioner blev fra 1902 udstyret med kakler, porcelæn, blankpoleret messing, lakerede mahognidøre og opsynsmænd og – koner, på en sådan måde, at alt hvad engang havde været uhumsk ved de ikke altid renskurede retirader, nu var tryllet bort. Anderledes gik det dog med den dominerende bjælkehytte eller "Stavkirken" på Rådhuspladsen, der også var et venterum for sporvognspas-

Det lille Apotek

Er stedet hvis man ønsker, hygge, nostalgi og god dansk mad.

frokost fra 89-
aften menu fra 98-

Store
Kannikestræde 15
Telefon 33125606
www.
det lille apotek. dk

Det er her man
hygger sig!

Åbningstider

Man - Ons: 10 - 00

Tors - Lør: 10 - 02

Lukket søn- & helligdage

Irish
coffee
34,-

Stor
fadøl
33,-

Rosengården 11
1174 København K
Telefon: 3312 4625

... 50 år i Fiolstræde

1958 juni 2008

Se vinduerne med de mange jubilæumstilbud

I L E T A F R I M Æ R K E H A N D E L

Fiolstræde 20, 1171 København K

Telefon: 33 12 91 23

Åben hverdag 11-18, fredag kl. 19, lørdag kl. 16

De diskrete steder

sagerer, som først forsvandt, da de underjordiske toiletter stod færdige i 1945. Efter usynlige halvtreds år er der nu kommet nye toiletter op til overfladen i form af metalbeklædte designsøjler med brugsanvisningen på flere sprog og ganske ublu reklamebilleder. En står på Gammel Torv og en på Gammel Strand. På Kultorvet, et af de mest befærdede steder, har der i de sidste år stået en kæmpecontainer, grim og indiskret, men det siges, at det kun er en prøveopstilling. De stadig eksisterende oprin-

Et af de københavnske pissoirer, dette står nær Kulturministeriet

delig vogngrønne vespasiener af støbejern på Nytorv, i Kejsergade og på Gammel Strand er over et hundrede

år gamle, men de holdes ikke ordentlig ved lige. Den på Nytorv har Vej & Park over-smurt med en tudegrim hvid

plastikmaling. Kulturministeriet fik - efter interne klager siges det - flyttet vespasiennen overfor sin hovedindgang længere hen i retning mod det gamle Fisketorv langs Stranden. Af de gamle små nødtørftshuse er to bevaret i Indre By. Det ene bygget i bindingsværk ligger stuvet lidt til side i Ørstedsparken ved siden af en legeplads, det andet, grundmuret og nypudset, ligger foran det gamle Grønttorv i Frederiksborggade.

Dansk frokost når det er bedst

Nyd vores fortovscafé ved kanalen
med udsigt til Christiansborg

Mødelokaler med plads til 10-20 personer.
Selskaber modtages op til 90 kuverter

Åbningstider:
Hverdage 11:30 - 19:00 Lørdag 11:30 - 16:00

Frederiksholms Kanal 18 - København K.
Telefon: 33 11 57 70 - www.kanalcafeen.dk

Klassisk dansk frokost fra kl. 12.00
Onsdags middag fra kl. 17.30
Bar i dag- og aften timerne
Restaurant Tvermoesgaard
Rosengaarden 12 • 1174 Kbh. K. • Tlf: 3312 6578

Japan i byen

Tekst: Connie Christensen
Foto: Henrik Ploug (FAF, DBA)

Kimonoer i Knabrostræde

Indigo Klint Taheyama, som er halvt dansk, halvt japansk, har en lille forretning i Knabrostræde, hvor hun sælger smukke, japanske kimonoer, som hun er blevet inspireret til at importere til København under sine besøg hos familien i Japan. Der er stor efterspørgsel efter de originale kimonoer, som er vævet i en silkekvalitet og i mønstre, som ikke længere fremstilles. Der er en overvældende æstetik i disse kimonoer, og man bliver, som Indigo siger, lidt rørt over, at nogle har brugt så meget tid og så mange kræfter på at fremstille en kimono, og dertil lagt sind og hjerte i det. Der er en oplevelse i det, som man kan fornemme. Indigo holder nogle eftermiddage her, hvor interesserede kan komme og se og høre lidt om historien.

Indigo viser nogle af de spændende kimonomønstre

Det pudsige er, fortæller Indigo, at kimonoen, som vel alle opfatter som noget af det mest japanske, slet ikke kommer fra Japan, men fra Kina, hvorfra den er kommet til Japan, formentlig i det 7. årh. Siden har man udviklet vævning og mønstre, men selve T-formen på kimonoen er bevaret fra den oprindelige form. Mønstre og vævetechnik er blevet påvirket af krige og indflydelse fra Vesten, og derfor kan man via kimonoerne følge Japans historie. Naturligvis ikke helt tilbage til det 7. årh., fordi der ikke er bevaret kimonoer fra den tid, men langt tilbage.

Hele stoffet er én rulle, der er ca. 37 cm, man har ikke klippet i stoffet, som vi ser det i vestlig tradition, men bevaret den samme bredde hele vejen, hvilket giver den karakteristiske facon. Til gengæld er man så gået amok med farver og mønstre, det er der, ekspressiviteten har været.

Indigo mener ikke, der er noget religiøst omkring det at bære kimono. Men kimonoen har jo indgået i den traditionelle te-ceremoni, hvis man kan kalde det for en religiøs ceremoni.

Hvis vore læsere lægger vejen forbi Kunstindustrimuseet på Kulturkassen den 10. oktober kan de møde Indigo, som

på museets japanske del af Kulturkassen-arrangementet har travlt med bl.a. at binde kimonoer.

Der var også stor byggekrisen for 100 år siden

100 års jubilæum på matr.nr. 856 Østervold
Kvarter, Store Kongensgade 116

Lavt renteniveau, voldsomt stigende ejendomspriser, masser af nybyggede boliger, pres på byggesektoren og kreditkrise i USA. Det lyder da nutidigt og bekendt! Ikke desto mindre var det situationen i 1908. Også dengang var der banker, som lånte formidable beløb ud til byggespekulanter, og dermed kom i uføre. Der er tilsyneladende ikke meget nyt under solen.

Vi skruer lige tiden tilbage til 1870'erne. Bebyggelserne langs Bredgade og Store Kongensgade gik kun til Toldbodvej, den der nu hedder Esplanaden. Ny Østergade, det som nu er Store Kongensgades forlængelse, gik på vestsiden langs Nyboder og førte frem til Østerport. Østsiden var bebygget med Grønlands Handels reberbane. Den overgik til at være stald for husarerne, da Garderhusarkasernen i 1789 blev bygget i området mellem Kastellet og reberbanen. Efter godt 100 år var kasernen forældet og blev nedrevet i 1902.

Det blev bestemt, at arealet skulle bebygges med etageejendomme samt et "gesandtskabs-hotel", og en arkitektkonkurrence om en bebyggelsesplan for området blev udskrevet. 20 arkitekter deltog. Der blev ikke givet nogen første præmie, men 3 fik anden præmie, heraf arkitekt og bygningsinspektør Nicolai Hansen. Det var en konkurrencebetingelse, at byggesummen ikke måtte overstige 170 kr. pr. kvadratalen, hvilket på daværende tidspunkt var særdeles dyrt. Kun portnerboliger måtte indrettes i kælderen, og der måtte ikke være boliger i tagetagen. Ingen bolig måtte være mindre end 5 værelser. Mod Store Kongensgade og Esplanaden måtte der i stueetagen indrettes butikker og kontorer. Selvom der her var tale om udlejningsboliger, var kvaliteten sikret.

Grundarealet mellem Bornholmsgade, Esplanaden og Store Kongensgade halvt ned til Hammerensgade blev erhvervet af tømrermester Christian

Nielsen, som med Søren Jacobsen Lemche som arkitekt i årene 1906 til 1908 opførte den markante ejendom, der i dag præger bybilledet i denne del af Store Kongensgade. Med sine karnapper og romanske buer over vinduespartierne i underste etage udstråler huset et solidt eksteriør og danner en værdig bolig for det dengang københavnske bedre borgerskab.

Nu var København omkring 1900 i rivende udvikling. Befolkningen var vokset til 400.000, og boligbyggeriet, især spekulationsbyggeriet, skete i et enormt tempo. Det kunne økonomien ikke holde til, så i 1908, samme år som huset kunne tages i brug, gik det galt. Tømrermester Chr. Nielsens forretning gik rabundus; men han kunne dog selv blive boende i ejendommen.

I ejendommen havde Titan Elevator til huse, og det satte sine spor. I trappeopgangene findes stadig elevatorer i ren jugendstil med smedjernsgitre

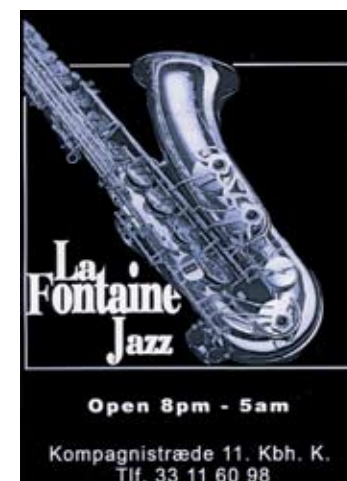
og elevatorstole i ædleste træ og med facetterede ruder. Der var også Svensk Konsulat i huset, og store forretninger som Dansk Smørlager A/S (husk på, at smør på det tidspunkt var en af landets største eksportartikler) havde domicil her. Mange kendte mennesker har i tidens løb boet i ejendommen, engang var der også pensionat for enlige damer af det finere borgerskab.

Da ejendommen i sin tid blev bygget, var den også set med vore dages øjne fuldt moderne med telefonrum, bad og toilet, og i dag fremtræder ejendommen heldigvis næsten som da den blev bygget. Tagetagen er nu indrettet som en af byens mest charmerende lejligheder; og de oprindelige vinduer i stueetagen har man formået

Anette og Kai Kirk Sørensen er som de øvrige beboere stolte af deres fine ejendom i St. Kongensgade 116. De studerer gerne ejendommens historie, finder gamle tegninger og går på Stadsarkivet for at søge oplysninger om ejendommens tidligere beboere, hvoraf mange har været prominente personer. Anette og Kai Kirk er sammen med andre beboere i ejendommen med til at arrangere ejendommens 100-års jubilæum, der holdes søndag den 7. september, med historisk foredrag efterfulgt af en god frokost på Toldbod Bodega.

at beholde, så man har beva-
ret husets faginddeling intakt,
modsat de mange huse i byen,
som er blevet maltrakterede
med enorme butiksvinduer, som
i vid udstrækning har ødelagt
gadebilledet.
Nu fylder huset 100 år, og
det kan husets indvånere med
al mulig god grund fejre, for
de har fint bidraget til, at der
stadig findes almindelige ejen-
domme i Frederiksstaden, som
giver København de kvaliteter,
som besøgende turister sætter så
stor pris på.

Stor dag på Chr. Havn

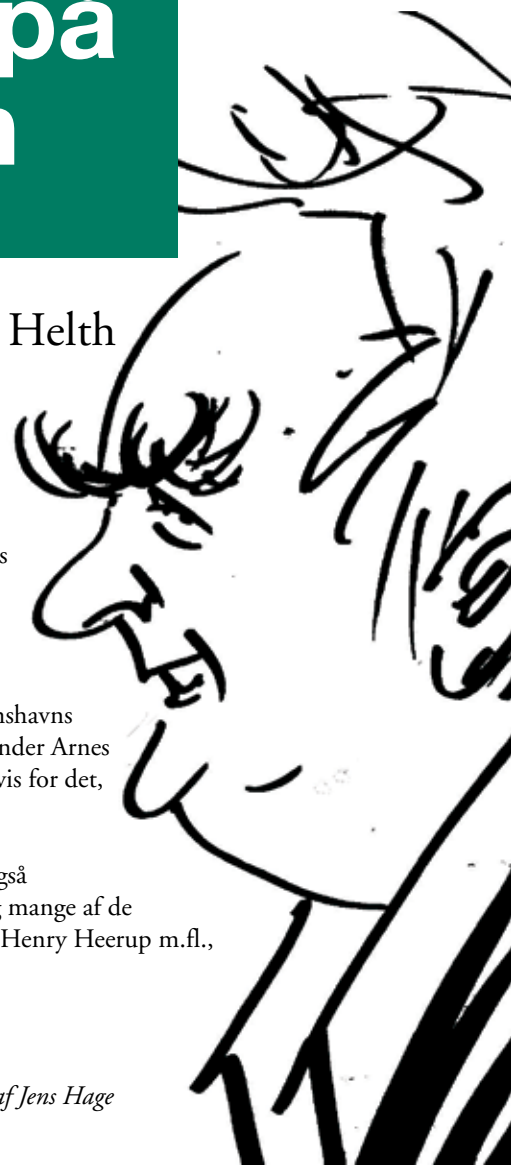
75-års fødselsdag hos Galleri Helth

Tirsdag den 29. august havde Arne og Birgit Helth indbudt til festivitas i det pragtfulde gårdmiljø bag galleriet i Sofiegade 4. Anledningen var Arnes 75-års fødselsdag. Masser af glade mennesker var mødt op for at fejre fødselaren, som kvitterede med pragtfuldt sommervejr og en dejlig buffet.

Arne Helth har grundlagt sit galleri i en af Christianshavns gamle, idylliske ejendomme, nænsomt restaureret under Arnes overopsyn – han er nemlig også arkitekt! Og heldigvis for det, så Sofiegade 4 er bevaret for eftertiden.

Galleriet, som hører til landets mindste, er måske også Danmarks hyggeligste. Her bliver snakket kunst, og mange af de største kunstnere er repræsenteret her – Asger Jorn, Henry Heerup m.fl., ligesom mange unge kunstnere får en chance her. C.C

Tegning udført af Jens Hage

Tekst: Connie Christensen

Hvad Sverige gør er ikke altid godt

Før Københavns kommune indfører bompeng omkring København efter den stockholmske model, var det måske værd at tænke sig om endnu en gang.

Vejafgifterne omkring Stockholm skulle efter beregningerne have givet et overskud på omkring 1 mia svenske kroner. Men sådan er det ikke gået. Det, der skulle have været fortjeneste, er i stedet gået til papirnusseri, konsulentrapporter i lange baner og urentabel drift. Den svenske avis Dagens Nyheter har foretaget en opgørelse, der viser, at projektet har haft sugerøret så langt nede i statskassen, at udgifter og indtægter først forventes at gå lige op i 2011, og så først måske give overskud.

Frem til 2007 har projektet stået staten i 2,5 mia SEK. Det beløb ventes at stige til 3,5 mia SEK i 2011, og det betyder, at den kollektive trafik, der skulle have nydt godt af overskuddet, må vente 6 år – mod normalt 1 år ved den slags projekter - med at igangsætte forbedringer, der skulle få bilister over i busser og tog.

Dagens Nyheter anfører, at Sveriges afgiftssystem er et af de mest urentable i verden, hvorimod det norske system har et omkostningsniveau, der er 5 gange lavere end det stockholmske.

Har nogen mon kigget til Norge i denne sammenhæng?

*Foto: Henrik Ploug
Tekst: Connie Christensen*

En gade i vor by

Vendersgade, der går mellem Nørre Voldgade og Nørre Farimagsgade, har sit navn efter et folkeslag, som danskerne i mange år bekrigede.

Venderne var et slavisk folk af samme gruppe som polakkerne, tjekkerne og slovakkerne. Ligesom vikingerne var de udfarende og dygtige sømænd. De trængte frem langs sydysten af Østersøen i det 10.-12. århundrede og foretog røveriske overfald langs de danske kyster.

Enkelte slog sig ned og oprettede egne landsbyer (f.eks. landsbyer på som ender på -itse). Under deres fremtrængen mod nordvest nåede de så langt som til det østlige Holsten.

De nåede at komme et godt stykke op i Jylland, inden kong Magnus den Gode af Norge og Danmark standse dem ved slaget på Lyrskov Hede.

Venderne led et afgørende nederlag i 1168, hvor Absalon og Valdemar den Store indtog Rügen. Herefter måtte venderne anerkende Valdemar den Store som overherre. Borgen Arkona på Rügen med templet for Svantevit, gud for ungdom, frugtbarhed og krig, den mest kendte gud i vendisk mytologi, var det sidste hellige sted, som venderne havde tilbage efter de kristnes korstog. Venderne holdt sig hårdnakket til deres egne guder, og kristningen af dem førte til megen strid og mange rædsler. Sakserne fra Det Tysk-Romerske kejserrige endte med næsten at udrydde deres kultur godt hjulpet af danerne, som med Knud den IV's sejr ovr

Vendersgade set fra Nørrevold

Bogislaw I i 1184 underlagde venderne det danske kongedømme – ”De Venders Konge” var en del af den danske kongetitel fra 1184 til tronskiftet i 1972.

Hver dag 6.- 14. sept. lander Fejø-skuderne frisk frugt i NYHAVN (kl.10-17)

I hele Fejø-ugen tryller Nyhavns mange gode kokke med Fejø-frugt, så du kan smage retter med æbler, pærer og blommer på restauranterne **Velkommen!**

RESTAURANT KRONBORG

ÆGTE klassisk DANSK FROKOST

Brolæggerstræde 12
Tel 33 13 07 08

også mulighed for private selskaber og arrangementer

Spids

www.hviidsvinstue.dk

Lene Frøsig

TANDLÆGE
On parle français

NU TO TANDLÆGER
Lene Frøsig
Kirsten Nygaard Rasmussen

Hyskenstræde 3
1207 København K.
Tlf. 33 12 12 45
email: l.frosig@get2net.dk
www.l-frosig.dk

Det sker i gaden

Til hverdag og fest i miljøvenligt tøj

The Earth Collection har "rent" tøj til både voksne og børn i hverdags- og festserier. Tøjet er i rene naturmaterialer og har ikke været igennem nogen form for kemisk forarbejdning.

The Earth Collection blev skabt af et dansk ægtepar i Hong Kong i 1994, og det er stadig derfra, modefirmaet bliver drevet og designet udviklet. Der er nøje kontrol med produktionen, der foregår uden giftstoffer, og der bliver kun samarbejdet med farverier, der renser og genbruger spildevandet. Ligeledes har alle arbejdere ordentlige vilkår, og der bliver ikke brugt børnearbejde.

De to ledere af butikken i Kompagnistræde, Berit og Christina, fortæller:

"Vi valgte for ca. et år siden, at nu skulle vores drøm om at have egen butik realiseres. Berit arbejdede i en tøjbutik på Falster, og Christina var lige blevet færdig som finansøkonom fra Niels Brock. Vi blev så pludselig tilbudt at starte en The Earth Collection butik, den første i København efter en del år. Vi var ikke længe om at sige ja til tilbuddet, da vi havde hørt om konceptet før og syntes, det kunne være spændende, også fordi vi begge går meget ind for miljørigtige produkter og

Tekst: Per Stisen
Foto: Henrik Ploug

Berit og Christina Helbrink

økologi. Vi fandt de helt rigtige lokaler i Kompagnistræde, hvor vi har fået en utrolig hyggelig butik med vægge i bindingsværk og dejlig atmosfære. Den 8. maj slog vi dørene op."

FERIE I SYDFRANKRIG -

KOM TÆT PÅ DA VINCI MYSTERIET
Kultur, vandreture, badeferie, vælg selv din yndlingsferie med base i et fuldt moderniseret hus i Pyrenæerne, netop i området, hvor Da Vinci - mysteriet udspringer.

I en smukt beliggende landsby med udsigt til Canigou - det højeste bjerg i Pyrenæerne - udlejes vores hus med sengeplads til 7-8 personer. ½ times kørsel til Middelhavet, 20 min. til badesø.

1 uge: 2.500,-
2 uger: 4.500,-
Henv. 26 15 38 20

KØBENHAVNS FARVEHANDEL

Specialforretning

- Linolier
- Linoliemaling
- Limfarver

Badstuestræde 9
1209 Kbh. K
Tlf.: 33 11 16 81

God madidé

Foto: Henrik Ploug, FAF
Tekst: Connie Christensen

Stjernes kud i St. Regnegade

Asparges skæres til

mange stamgæster, bl.a. kommer skuespilleren Ole Ernst gerne forbi og spiser sin frokost.

De friske rødspættefileter paneres

Marianne Willumsen, restauratør på Restaurant Willumsen i St. Regnegade 26, har haft sin restaurant i ca. 8 år. Det er vigtigt for Marianne at hygge om gæsterne, og det sætter mange efterhånden pris på, navnlig i de sidste 5 år er der kommet

Musik er også en vigtig del af hyggen på Willumsen. Der er jazz hver onsdag og torsdag fra 18.30 til 21.30, hvor både kendte og mindre kendte musikere kommer og sammen med gæsterne oplever den gensidige glæde ved levende musik.

Den mest populære frokostret på Restaurant Willumsen er det traditionelle stjernes kud, som her består af følgende

Marianne Willumsen
foran sin restaurant

Rødspættefileterne steges sprøde

Ingredienser:

2 friske rødspættefileter, som pandesteges
1 rullet rødspættefilet, som dampes
skaldyrssauce
rejer
kaviar
ristet brød

På et stykke ristet brød placeres et salatblad, hvorpå fiskefileterne anrettes. Der toppes med skaldyrssauce, rejer og kaviar, og til sidst pyntes yderligere med grøn asparges, tomatbåde og citron. Bredbladet persille og dild udgør den grønne pynt.

Ole Ernst er gæst på Willumsen og nyder her et stjernes kud

Stjernes kuddet pyntes med rejer, dild, kaviar, bredbladet persille, tomatbåde og asparges

Hair by pust

Høj,
jeg har åbnet en ny lækker salon i Kompagnistræde 37

Jeg har mere end 10 års erfaring i hårdesign og tilbyder dig luksuriøse oplevelser bl.a. i min wellness-massagestol med aroma i dejlige omgivelser. Jeg står for høj kvalitet, både når det gælder service, produkter og ikke mindst det endelige resultat. Glæder mig til at se dig!

Kærlig Hilsen Christina Pust

Bestil tid nu på telefon: 26505009

Kompagnistræde 37, 1208 København K, www.hairbypust.dk

Danvikar!

- og rekruttering

Handel og kontor
33 14 30 04

Korrespondenter
Bogholderipersonale
Regnskabspersonale
IT-personale
Advokatsekretærer
Kommunedata
Sekretærer
Omstilling /reception
Kontorpersonale
Kantinepersonale
Lagerpersonale
Tastemedarbejdere

Sygepleje
33 14 97 76

Sygeplejersker
Social- og sundhedshjælpere
Social- og sundhedsassistenter
Servicemedarbejdere

Hyskenstræde 9, 1207 København K
Telefax: 33 14 36 68
danvikar@danvikar.dk
www.danvikar.dk

Slagteren ved Kultorvet

Se, føl og smag

I forbindelse med madfestivalen Copenhagen Cooking 2008 kan du torsdag den 28. august mellem kl. 14 og 16 møde den 1.3 ton tunge Hereford-tyr »Mandex« med efternavnet »Another Incredible« samt dens ejer Mikkel fra Markeslevgård ved Holbæk, som ved en masse om økologisk kvalitetskød. Der er naturligvis også smagsprøver på Hereford fra grillen. Oplev Copenhagen Cooking med det bedste vi har

Kultorvets lammekød
Med vore mange års erfaring er der kunder, der kalder os for »Lammeslagteren«. Alt lammekød er af frisk, dansk lammekød. Hemmeligheden er vores dygtige opdrættere, som med koderacerne Texel og Oxford Down laver lammekød, som næsten ligner kalv.

Kultorvets kalvekød
Kommer fra Sjællands Odde, hvor Niels Eriks enge går helt ned til Sejersø Bugten. Niels Erik driver Danmarks ældste økologiske landbrug og har i dag en af landets flotteste Limousinebesætninger.

Kultorvets kyllinger
Smag landets bedste! Vi sætter ultimative krav til kvaliteten. Det er vigtigt, at de er fodret med græs og korn, der ikke har været udsat for sprøjtemidler; dyrevelfærd skal være i orden. Det, at fuglene har plads til at bevæge sig på, giver det bedste kød – kød med bid!

Kultorvets oksekød
Kultorvets bøffer er landskendte for mørhed, saftighed og velsmag. Oksekødet stammer fra racerne Hereford, Angus, Charolais og Limousine eller krydsninger, hvor disse er dominerende.

Kultorvets svinekød
Svinekødet har de sidste hundrede år været danskernes national spise. Dette forpligter, derfor har vi valgt Poul Skovgaards økologiske frilandsgribe.

Kultorvets pølser
Især i grill sæsonen er der et ekstra stort udvalg af pølser, med markant smag, ud over det gængse. 100 % økologiske, fri for mælkefarvestoffer og konserveringsmidler. En god måde at afslutte en hyggelig grillaften på.

SLAGTEREN VED KULTORVET - Frederiksborggade 4 - 1360 Kbh. K
www.kultorvet.dk - Tlf. 33 12 29 02